ĢENERĀLADVOKĀTA MACEJA ŠPUNARA [*MACIEJ SZPUNAR*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2015. gada 5. martā [1]

Lieta C-78/14 P

Eiropas Komisija
pret

ANKOAE

Apelācija — Šķīrējklauzula — Tiesas kompetence — Līguma noteikuma interpretācija

1. Šī apelācijas sūdzība par Eiropas Savienības Vispārējās tiesas spriedumu lietā *ANKO*/Komisija [2] ir saistīta ar faktisku un tiesību jautājumu nošķiršanu apelācijas sūdzībā, kas attiecas uz līgumiska rakstura strīdu par šķīrējklauzulu. Tā kā Tiesai līdz šim ir bijis jāizskata tikai ierobežots šī veida apelācijas sūdzību skaits, šī lieta tai ļaus precizēt, ka vienkārša kāda līguma noteikuma interpretācija ir faktisks jautājums, par kuru nevar iesniegt apelācijas sūdzību.

Tiesvedības priekšvēsture

2. *ANKO AE* (turpmāk tekstā – "*ANKO*") ir atbilstoši Grieķijas tiesībām dibināta sabiedrība, kas nodarbojas ar metālizstrādājumu, kā arī elektronisku un telekomunikācijām paredzētu izstrādājumu, ierīču un aparātu tirdzniecību un ražošanu. Kopš 2006. gada tā piedalās vairāku Eiropas Savienības dotētu projektu īstenošanā.

3. Saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1906/2006 [3] un atbilstoši Lēmumam Nr. 1982/2006/EK [4] Eiropas Kopienu Komisija, rīkojoties Kopienu vārdā, 2007. gada 19. decembrī un 2008. gada 21. janvārī ar sabiedrībām *Siemens SA* un *FIMI Srl* kā divu atšķirīgu konsorciju, kuros ietilpa prasītāja, koordinatorēm noslēdza dotāciju nolīgumus Nr. 215754 un Nr. 215952. Šo dotāciju nolīgumu priekšmets attiecīgi bija projekta ar nosaukumu "Atvērta arhitektūra pieejamiem pakalpojumiem, integrācijai un standartizācijai" (turpmāk tekstā – "projekts *Oasis*") finansēšana un projekta ar nosaukumu "Kompleksa multiparametru sistēma motorikas efektīvai un nepārtrauktai vērtēšanai un izsekošanai Parkinsona slimības un citu neirodeģeneratīvo slimību gadījumā" (turpmāk tekstā – "projekts *Perform*") finansēšana.

1 — Oriģinālvaloda – franču.

2 — T-117/12, EU:T:2013:643 (turpmāk tekstā – "pārsūdzētais spriedums").

3 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 18. decembra Regula, ar ko paredz noteikumus uzņēmumu, pētniecības centru un universitāšu līdzdalībai Septītās pamatprogrammas darbībās un pētījumu rezultātu izplatīšanai (2007. līdz 2013. gads) (OV L 391, 1. lpp.).

4 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 18. decembra Lēmums par Eiropas Kopienas Septīto pamatprogrammu pētniecībai, tehnoloģiju attīstībai un demonstrējumu pasākumiem (2007. līdz 2013. gads) (OV L 412, 1. lpp.).

4. Šiem diviem dotāciju nolīgumiem kopīgie vispārīgie nosacījumi ir ietverti to II pielikumā (turpmāk tekstā – "vispārīgie nosacījumi"). Saskaņā ar vispārīgo nosacījumu II.5. daļas 3. punkta d) apakšpunktu pēc II.4. daļā paredzēto ziņojumu saņemšanas Komisija jebkurā brīdī var pilnībā vai daļēji apturēt attiecīgajam saņēmējam paredzēto summu maksājumus:

— ja veiktie darbi neatbilst dotāciju nolīguma noteikumiem;

— ja saņēmējam savai izcelsmes valstij ir jāatmaksā summa, kura ir nepamatoti saņemta kā valsts atbalsts;

— ja ir pārkāpti dotāciju nolīguma noteikumi vai pastāv aizdomas vai pieņēmumi, ka šie noteikumi ir pārkāpti, it īpaši pēc tam, kad ir veiktas vispārīgo nosacījumu II.22. un II.23. daļā paredzētās pārbaudes un auditi;

— ja ir aizdomas, ka viens vai vairāki saņēmēji ir izdarījuši pārkāpumu saistībā ar attiecīgā dotāciju nolīguma izpildi;

— ja ir aizdomas vai tiek konstatēti pārkāpumi, kurus viens vai vairāki saņēmēji ir izdarījuši, īstenojot kādu citu dotāciju nolīgumu, kas tiek finansēts no Savienības vispārējā budžeta vai budžetiem, kurus tā pārvalda. Šādā gadījumā maksājumi tiek apturēti, ja nelikumīgajai darbībai ir smags un sistemātisks raksturs, kas varētu ietekmēt attiecīgā dotāciju nolīguma izpildi.

5. Būtībā, pieņemot, ka pastāv vērā ņemami iemesli uzskatīt, ka varētu būt pārkāpti minētie dotāciju nolīgumi un it īpaši vispārīgo nosacījumu II.5. daļas 3. punkta d) apakšpunkts, jo *ANKO* esot izdarījusi pārkāpumus, Komisija ar divām 2011. gada 9. augusta vēstulēm preventīvi apturēja maksājumus, kas tai saskaņā ar šiem nolīgumiem bija jāveic šai sabiedrībai.

Tiesvedība Vispārējā tiesā un pārsūdzētais spriedums

6. Ar prasības pieteikumu, kas iesniegts, pamatojoties uz LESD 272. pantu un attiecīgajos dotāciju nolīgumos ietvertajām šķīrējklauzulām, *ANKO* lūdza 1) konstatēt, ka maksājumu apturēšana, ko Komisija bija noteikusi attiecībā uz projektiem *Oasis* un *Perform*, ir tās līgumsaistību nepildīšana; 2) izdot rīkojumu Komisijai tai izmaksāt EUR 637 117,17 par projektu *Perform*, kam pieskaitīti vispārīgo nosacījumu II.5. daļas 5. punktā paredzētie procenti, skaitot no šīs prasības iesniegšanas brīža; 3) izdot rīkojumu Komisijai konstatēt, ka *ANKO* nav bijis jāatmaksā šai iestādei summa EUR 56 390 apmērā, kas tai tika izmaksāta par projektu *Oasis*, un 4) piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

7. Pārsūdzētā sprieduma 79. punktā Vispārējā tiesa atzina *ANKO* pamatu, ar kuru tā pamatoja savu pirmo prasījumu, saskaņā ar kuru Komisija apturēja attiecīgos maksājumus par projektiem *Oasis* un *Perform*, lai gan tam nebija tiesiska pamata un pārkāpjot dotāciju nolīgumus, kas attiecās uz šiem projektiem. Pārsūdzētā sprieduma 93. punktā Vispārējā tiesa atzina arī otro prasījumu, "ciktāl tajā paredzēts, ka Komisijai ir jāpiespriež samaksāt apturētās summas atbilstoši projektam *Perform*, ar šo maksājumu neizslēdzot [*ANKO*] deklarēto izdevumu atbilstību". Savukārt pārsūdzētā sprieduma 98. punktā tā noraidīja trešo prasījumu.

Tiesvedība Tiesā un lietas dalībnieku prasījumi

8. Ar prasības pieteikumu, kas Tiesas kancelejā tika iesniegts 2014. gada 13. februārī, Komisija iesniedza šo apelācijas sūdzību. Komisija lūdz Tiesu atcelt pārsūdzēto spriedumu un piespriest atbildētājai apelācijas tiesvedībā atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

9. Ar prasības pieteikumu, kas Tiesas kancelejā tika iesniegts 2014. gada 17. februārī, Komisija lūdza Tiesu apturēt pārsūdzētā sprieduma izpildi, līdz tiks pasludināts spriedums apelācijas tiesvedībā. Ar vēstuli, kas Tiesas kancelejā tika iesniegta 2014. gada 18. februārī, Komisija lūdza arī pagaidu kārtībā apmierināt šo prasību, vēl pirms otrs lietas dalībnieks būs iesniedzis savus apsvērumus, līdz tiks pasludināts rīkojums par pagaidu noregulējuma tiesvedības izbeigšanu.

10. Ar 2014. gada 21. februāra un 8. aprīļa rīkojumiem Tiesas priekšsēdētāja vietnieks nolēma attiecīgi apturēt pārsūdzētā sprieduma izpildi, līdz tiks pasludināts rīkojums par pagaidu noregulējuma tiesvedības izbeigšanu, vēl pirms otrs lietas dalībnieks būs iesniedzis savus apsvērumus, un apturēt pārsūdzētā sprieduma izpildi, līdz tiks pasludināts spriedums, ar ko tiek izbeigta apelācijas tiesvedība šajā lietā.

11. Lietas dalībnieku mutvārdu paskaidrojumi tika uzklausīti tiesas sēdē, kas notika 2014. gada 11. decembrī.

Juridiskais vērtējums

12. Komisija izvirza tikai vienu pamatu, kas ir sadalīts piecās daļās, kuras attiecas uz "nepareizu [dotāciju nolīgumu] vispārīgo nosacījumu interpretāciju", proti, 1) nepareizu pārkāpumu smagā un sistemātiskā rakstura kā apturēšanas iemesla novērtējumu, 2) nepareizu pārkāpumu izdarīšanas iespējamības vai atkārtotas izdarīšanas riska novērtējumu, 3) nepareizu indukciju no *ad hoc* korekcijām, 4) iespējas izmantot vidējās izmaksas nepareizu interpretāciju un šīs iespējas nepareizu piemērošanu fiktīvajām izmaksām – pierādījumu sagrozīšanu un, visbeidzot, 5) apturēšanas nosacījumu (aizdomas) un atbilstības nosacījumu (noteiktība) sajaukšanu.

Tiesību un faktisku jautājumu nošķiršana strīdā, kas izskatīšanai ir iesniegts saskaņā ar LESD 272. pantu

13. Vispirms ir jāatgādina, ka saskaņā ar LESD 256. pantu un Eiropas Savienības Tiesas statūtu 58. panta pirmo daļu apelācijas sūdzības var iesniegt tikai par tiesību jautājumiem un tām ir jāpamatojas uz to, ka Vispārējai tiesai nav bijusi kompetence, Vispārējā tiesā ir pieļauti procesuāli pārkāpumi, kas nelabvēlīgi ietekmē apelācijas sūdzības iesniedzēja intereses, vai arī Vispārējā tiesa ir pārkāpusi Savienības tiesības. Tādējādi Vispārējā tiesa ir vienīgā kompetentā iestāde, kas var konstatēt faktus, izņemot gadījumu, ja šo faktu konstatējumu neprecizitāte izriet no lietas materiāliem, kuri tai tikuši iesniegti, kā arī novērtēt iesniegtos pierādījumus [5]. Tādējādi šo faktu konstatējums un šo pierādījumu novērtējums, ja vien tie nav sagrozīti, nav tiesību jautājums, kas kā tāds ir jāpārbauda Tiesā [6].

14. Faktiska jautājuma un tiesību jautājuma nošķiršanas robežu ne vienmēr ir viegli novilkt. Šajā gadījumā galvenais jautājums ir, vai dotāciju nolīguma vispārīgo nosacījumu noteikuma interpretācija principā ir tiesību vai faktisks jautājums.

15. Tiesas judikatūra šajā ziņā mums sniedz maz informācijas.

16. Spriedumā Komisija/*Alexiadou* Tiesa atcēla Vispārējās tiesas spriedumu un nosūtīja lietu atpakaļ pēdējai minētajai, jo esot bijis jāņem vērā līguma noteikums, ko tā neesot ņēmusi vērā [7].

5 — Kā šīs pastāvīgās judikatūras piemēru skat. spriedumu *Commune de Millau* un *SEMEA*/Komisija (C-531/12 P, EU:C:2014:2008, 56. punkts un tajā minētā judikatūra).

6 — Turpat.

7 — C-436/07 P, EU:C:2008:623, 19. punkts.

17. Spriedumā *Evropaïki Dynamiki*/Komisija [8] Tiesa arī atcēla Vispārējās tiesas spriedumu, nosūtot lietu atpakaļ pēdējai minētajai. Šajā gadījumā Tiesa uzskatīja, ka Vispārējā tiesa nav lēmusi par vienu no prasītāja prasības daļām [9], ka tā nav pietiekami pārbaudījusi, vai atsevišķas izmaksas ir atbilstīgas saskaņā ar dažiem attiecīgo vispārīgo nosacījumu pantiem [10], ka nav ticis saskaņoti un pamatoti piemērots kāds vispārīgo nosacījumu noteikums [11] un, visbeidzot, ka Vispārējā tiesa nav atbilstoši un pietiekami atbildējusi uz prasītāja izvirzītajiem argumentiem [12].

18. Tomēr šajos abos spriedumos netika aplūkota vienkārša līguma noteikumu interpretācija [13].

19. Lietā, kurā tika taisīts nesenais spriedums *Commune de Millau* un *SEMEA*/Komisija [14], Vispārējā tiesa pirmajā instancē uzskatīja, ka līguma noteikuma trešo personu labā esamība varēja tikt izsecināta no līguma mērķa. Tādējādi Vispārējā tiesa atzina, ka tās kompetencē ir izskatīt prasības pieteikumu, ko Komisija bija iesniegusi pret *Commune de Millau*. Tiesa atzina, ka runa ir par Vispārējās tiesas veiktu faktu novērtējumu [15], nevis par tiesību jautājumu, kas ir jāizskata Tiesai. Šajā gadījumā ar *SEMEA* [16] un *Millau* pašvaldības paredzēto līguma noteikumu trešo personu labā pēdējā minētā bija apņēmusies ievērot šķirējklauzulu, kas paredzēta starp *SEMEA* un Komisiju noslēgtā līguma vispārīgajos nosacījumos.

20. No šīs judikatūras izriet, ka Tiesa vēl nav apmierinājusi apelācijas sūdzību, kas ir balstīta uz nepareizu līguma noteikuma interpretāciju. Iemesli, kuru dēļ Tiesa ir atcēlusi Vispārējās tiesas spriedumus, vienmēr ir bijuši cita rakstura. Manuprāt, Tiesa ievēro piesardzīgu nostāju, ja līguma noteikumi ir jāinterpretē apelācijas tiesvedībā, kas attiecas uz līgumiska rakstura strīdu.

21. Ņemot vērā iepriekš minēto, minētajā judikatūrā skaidri nav atrisināts jautājums, vai līguma noteikuma interpretācija ir faktisks vai tiesību jautājums.

22. Vai, ņemot vērā šo informāciju, vienkārša kāda līguma noteikuma interpretācija ir uzskatāma par faktu vērtējumu?

23. Manuprāt, atbilde ir apstiprinoša.

24. Līguma noteikums nav tiesību avots tiesību normas izpratnē. Šajā kontekstā līgums neietilpst "tiesību" jēdzienā, kas ir paredzēts LESD 256. pantā un Tiesas statūtu 58. pantā. Tādējādi kāda līguma noteikuma interpretācija nevar tikt uzskatīta par tiesību interpretāciju.

25. Neapšaubāmi, situācija ir jāanalizē citādi, ja apelācijas sūdzība ir pamatota ar līgumam piemērojamo tiesību pārkāpumu, neatkarīgi no tā, vai runa ir par Savienības vai valsts tiesībām [17]. Šajā gadījumā runa ir par līgumam piemērojamo tiesību interpretāciju.

26. Tiesa nevar interpretēt līguma noteikumu, kam nav nekādas saiknes ar Savienības tiesību normu, nepiesavinoties Vispārējās tiesas kompetenci konstatēt faktus.

8 — C-200/10 P, EU:C:2011:281.

9 — Turpat, 33. punkts.

10 — Turpat, 41. punkts.

11 — Turpat, 54. punkts.

12 — Turpat.

13 — Spriedumi Komisija/*Alexiadou* (EU:C:2008:623) un *Evropaïki Dynamiki*/Komisija (EU:C:2011:281).

14 — EU:C:2014:2008.

15 — Spriedums *Commune de Millau* un *SEMEA*/Komisija (EU:C:2014:2008, 57. punkts). Šis vērtējums lika Vispārējai tiesai secināt, ka *Millau* pašvaldībai bija samaksas pienākums.

16 — *Société d'économie mixte d'équipement de l'Aveyron.*

17 — Tiesa, šķiet, neredz šķēršļus apelācijas tiesvedībā pārbaudīt valsts materiālo tiesību normas, kas parasti ir piemērojamas līgumam. Skat. it īpaši spriedumu Komisija/*CCRE* (C-87/01 P, EU:C:2003:400, 56.–64. punkts). Ģenerāladvokāte J. Kokote [*J. Kokott*] secinājumos lietā *Commune de Millau* un *SEMEA*/Komisija (C-531/12 P, EU:C:2014:1946, 76. un 77. punkts), atsaucoties uz Tiesas statūtu 58. panta formulējumu, ir kritiska attiecībā uz šādu judikatūru.

27. Īsa dažu dalībvalstu procesuālajās tiesībās pastāvošās situācijas analīze apstiprina šo konstatējumu.

28. Polijas tiesībās no judikatūras, kā arī no doktrīnā dominējošās nostājas izriet, ka līgumslēdzēju pušu nodoma noteikšana ir faktu novērtējums un to nevar pārbaudīt kasācijas ietvaros. Savukārt Civilkodeksa 65. pantā ietverto līgumu interpretācijas noteikumu iespējams pārkāpums var būt kasācijas sūdzības pamats [18].

29. Spānijas tiesībās līguma atbilstoša interpretācija nevar būt kasācijas tiesvedībā izskatāms jautājums. Šī problemātika pārsniedz kasācijas instances tiesas kompetenci un ir saistīta nevis ar likumības pārbaudi, bet ar tiesas, kas lietu izskata pēc būtības, funkciju piesavināšanos [19].

30. Līdzīgi arī Itālijas tiesībās līguma interpretācija principā ir tās tiesas ziņā, kas lietu izskata pēc būtības, un nav veicama kasācijas tiesvedībā, jo runa ir par faktu novērtējumu [20].

31. Tāpat arī Vācijas tiesībās līguma noteikumi netiek uzskatīti par tiesību normām kasācijas sūdzības ietvaros [21]. Līgumslēdzēju pušu nodomu noteikšana ir faktu novērtējums [22]. Tas pats attiecas uz kompromisa interpretāciju [23]. Tiesai, kas izskata kasācijas sūdzību, ir saistoša interpretācija, kuru ir veikusi tiesa, kas lietu ir izskatījusi pēc būtības. Tā var tikai noskaidrot, vai pēdējā minētā nav pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, pārkāpjot likuma noteikumus, piemēram, interpretācijas noteikumus, un vai tā nav sniegusi interpretāciju, kas ir pretrunā jebkādām loģikas vai empīriskām normām [24].

32. Lietuvas tiesībās līguma interpretācija tiek uzskatīta par faktisku jautājumu. Tādējādi kasācija attiecas tikai uz iespējamiem līgumu interpretācijas noteikumu pārkāpumiem [25].

33. Šajā lietā abus dotāciju nolīgumus saskaņā ar to 9. pantu reglamentē to atbilstošie noteikumi, Savienības tiesību normas par Septīto pamatprogrammu pētniecībai, tehnoloģiju attīstībai un demonstrējumu pasākumiem, Savienības Finanšu regula, kā arī, pakārtoti, Beļģijas tiesības.

34. Tomēr Komisija neatsaucas uz šo Savienības tiesību normu pārkāpumu. Turklāt tiesas sēdē pēc manis uzdotā jautājuma šajā ziņā Komisija uzsvēra, ka tā neatsaucas uz Beļģijas tiesību normu pārkāpumu.

35. Ņemot vērā šos apsvērumus, es aplūkošu piecas apelācijas sūdzības daļas. Pamatojoties uz šo, man nav saprotams, kā vienīgais pamats, kas attiecas uz "nepareizu [dotāciju nolīgumu] vispārīgo nosacījumu interpretāciju", varētu būt saistīts ar tiesību jautājumiem. Skaidrības labad es pavisam īsi izklāstīšu argumentus, ko Komisija ir paudusi attiecībā uz piecām minētā pamata daļām.

18 — Skat. Ereciński, T., "Komentarz do art. 398(3)", no: Ereciński, T. (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, Varšava, 2012, 11. punkts; Wójcik, M., "Komentarz do art. 398(3)", no: Jakubecki, A. (red.), *Komentarz do Kodeksu pospowania cywilnego*, Varšava, 2012, 7. punkts, kā arī *Sąd Najwyższy* (Polijas Augstākā tiesa) 2002. gada 20. marta spriedumu Nr. V CKN 945/00 un 2002. gada 15. oktobra spriedumu Nr. II CKN 1167/00.

19 — Skat. *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa, Spānija) 2011. gada 7. jūnija (Nr. 364/2011 (FD 10°)), 2012. gada 12. novembra (Nr. 650/2012 (FD 3°)) un 2012. gada 15. novembra (Nr. 782/2012 (FD 3°)) spriedumus.

20 — Skat. *Corte di Cassazione* (Kasācijas tiesa, Itālija) 2003. gada 29. jūlija spriedumu Nr. 11679, 2004. gada 14. jūlija spriedumu Nr. 13075 un 2009. gada 4. maija spriedumu Nr. 10232.

21 — Saistībā ar civilprocesuālajām tiesībām skat. Reichold, K., no: Thomas, H. un Putzo, H. (red.), *Zivilprozeßordnung*, 29. izd., Minhene, 2008, 545. punkts, 3. apakšpunkts. Saistībā ar administratīvā procesa tiesībām skat. Kopp, O., Schenke, W.-R., *Verwaltungsgerichtsordnung*, 15. izd., Minhene, 2007, 137. punkts, 3. un nākamie apakšpunkti.

22 — Skat. Heßler, H.-J., no: Zöller, R., *Zivilprozeßordnung*, 28. izd., Minhene, 2010, 546. punkts, 9. apakšpunkts.

23 — *Bundesgerichtshof* (Federālā Augstākā tiesa, Vācija) 1957. gada 28. februāra spriedums VII ZR 204/56 (*BGHZ* 24, 15).

24 — Saistībā ar civilprocesuālajām tiesībām skat. *Heßler, H.-J.*, minēts iepriekš, 546. punkts, 9. apakšpunkts. Saistībā ar administratīvā procesa tiesībām skat. *Kopp, O.* un *Schenke, W.-R.*, minēts iepriekš, 137. punkts, 19. apakšpunkts.

25 — Skat. *Lietuvos Aukščiausiasis Teismas* (Lietuvas Augstākā tiesa) 1998. gada 15. aprīļa spriedumu Nr. 3K-21/98, 2010. gada 2. novembra spriedumu Nr. 3K-7-409/2010 un 2011. gada 25. marta spriedumu Nr. 3K-3-132/2011.

Par pirmo līdz trešo un piekto daļu

Komisijas argumentācija

– Par pirmo daļu, kas attiecas uz nepareizu pārkāpumu smagā un sistemātiskā rakstura novērtējumu

36. Komisija būtībā pārmet Vispārējai tiesai, ka tā ir pieļāvusi kļūdu, interpretējot un piemērojot vispārīgo nosacījumu II.5. daļas 3. punkta d) apakšpunktu, lai novērtētu attiecīgo pārkāpumu "smago un sistemātisko" raksturu kā iemeslu dotāciju nolīgumos paredzēto maksājumu apturēšanai. Tā šajā ziņā norāda, ka maksājumu apturēšana bija pamatota nevis ar strīdīgo projektu finanšu audita ziņojumā izdarītajiem secinājumiem, bet gan ar smagiem un sistemātiskiem pārkāpumiem, kuri tika konstatēti agrākās finanšu pārbaudēs, kas tika veiktas 2006. un 2008. gadā attiecībā uz citiem projektiem, kuros bija piedalījusies atbildētāja apelācijas tiesvedībā, un ar tās atteikšanos izpildīt ieteikumus, kas tika pausti pēdējā no šīm pārbaudēm ar numuru 08-BA52-042. Minētie pārkāpumi galvenokārt bija saistīti ar augsto izmaksu ieskaitīšanu tiešajās personāla izmaksās par pakalpojumiem, ko ir sniegušas personas, kurām nav vajadzīgās zinātniskās kvalifikācijas, un izdevumu aprēķināšanas metodoloģiju, kas noved pie atbilstīgo izmaksu pārāk augsta novērtējuma un darba stundu reģistrācijas sistēmas uzticamības neesamības.

– Par otro daļu, kas attiecas uz nepareizu pārkāpumu izdarīšanas iespējamības/atkārtotas izdarīšanas riska novērtējumu

37. Komisija apgalvo, ka pati "metodoloģija", ko *ANKO* ir izmantojusi, lai aprēķinātu personāla izmaksas, ir pārkāpumu avots, ciktāl ar to vienlaikus tiek palielināts stundu skaits un personāla locekļu atalgojums. Šī negodīgā prakse jau esot konstatēta piecos projektos un tādējādi "var" ietekmēt arī attiecīgo projektu izpildi. Vispārējās tiesas atteikšanās atzīt šādu "iespējamību" (vai aizdomas) arī veidojot nepareizu vispārīgo nosacījumu II.5. daļas 3. punkta d) apakšpunkta interpretāciju.

– Par trešo daļu, kas attiecas uz nepareizu indukciju no *ad hoc* korekcijām

38. Komisija atzīst, ka *ANKO* ir veikusi korekcijas un izmaksājusi kompensācijas. Tomēr tas nenozīmējot, ka tā galīgi esot mainījusi savu vispārīgo "metodoloģiju". Tā vienkārši esot veikusi *ad hoc* korekcijas gadījumos, kad tikuši atklāti pārkāpumi, un esot atlīdzinājusi tikai dažas no summām, kuru nepamatotā saņemšanā Komisija to esot vainojusi, neveicot vispārīgus pasākumus saistībā, pirmkārt, ar nodarbināto personu un to kvalifikāciju kontroli, ņemot vērā attiecīgo programmu, vai, otrkārt, ar personāla darba stundu precīzu reģistrāciju, kas traucējot nākotnē no jauna īstenot agrāko "praksi". Tādējādi tas, ka secinājumi par prasītājas vispārīgo "metodoloģiju" ir izdarīti no konkrētas *ad hoc* korekcijas, atbilst nepareizai induktīvai argumentācijai, kas izraisa nepareizu vispārīgo nosacījumu II.5. daļas 3. punkta d) apakšpunkta interpretāciju saistībā ar iespējamību, ka šāda paša veida pārkāpumi tiks pieļauti citos projektos.

– Par piekto daļu, kas attiecas uz apturēšanas nosacījumu (aizdomas) un atbilstības nosacījumu (noteiktība) sajaukšanu

39. Komisija norāda, ka Vispārējā tiesa ir sajaukusi maksājumu apturēšanas nosacījumus, proti, vienkāršas aizdomas, un paziņoto izdevumu atbilstības nosacījumus.

40. Komisija šajā ziņā apgalvo, ka maksājumu apturēšana ir tikai pagaidu pasākums. Tādējādi tā šo pasākumu var pamatot ar iespējamām sekām un tādējādi ar vienkāršu iespējamību. Līdz ar to nekādā ziņā neesot vajadzības pieprasīt konkrētu pārkāpumu un kaitējumu.

Vērtējums

41. Pārsūdzētā sprieduma 46.–79. punktā Vispārējā tiesa ir interpretējusi vispārīgo nosacījumu II.5. daļas 3. punkta d) apakšpunktu.

42. Pārsūdzētā sprieduma 65. punktā tā secināja, ka "Komisija nav juridiski pietiekami pierādījusi ne atklāto pārkāpumu smago un sistemātisko raksturu, ne arī veidu, kādā šie pārkāpumi, ja tie būtu pierādīti, varētu ietekmēt projektu *Perform* un *Oasis*" izpildi.

43. Šajā apelācijas tiesvedībā Komisija tikai cenšas panākt, lai Tiesa ar savu vispārīgo nosacījumu II.5. daļas 3. punkta d) apakšpunkta interpretāciju aizstātu Vispārējās tiesas interpretāciju.

44. Tā kā Komisija apšauba tikai vispārīgo nosacījumu II.5. daļas 3. punkta d) apakšpunkta interpretāciju, es iesaku Tiesai pirmo līdz trešo un piekto daļu noraidīt kā nepieņemamas.

Par ceturto daļu, kas attiecas uz nepareizu iespējas izmantot vidējās izmaksas interpretāciju, šīs iespējas nepareizu piemērošanu fiktīvajām izmaksām un pierādījumu sagrozīšanu

Komisijas argumentācija

45. Komisija vispirms atgādina par kritērijiem, kam ir jābūt izpildītiem kumulatīvi, lai personāla vidējās izmaksas varētu tikt deklarētas. Pirmkārt, personāla vidējo izmaksu aprēķināšanas metode ir tā, ko saņēmējs ir paziņojis kā tā parasto izmaksu uzskaites metodi; otrkārt, aprēķināšanas metode ir balstīta uz saņēmēja reālajām personāla izmaksām, kuras ir ietvertas tā likumīgajā grāmatvedības uzskaitē, neņemot vērā aplēsēs vai budžetā iekļautos; treškārt, atbilstoši personāla vidējo izmaksu metodoloģijai personāla vidējo izmaksu apjomā neiekļauj nekādas neatbilstīgās izmaksas un, ceturtkārt, produktīvo darba stundu skaits, ko izmanto stundas vidējās tarifa likmes aprēķināšanai, atbilst saņēmēja parastajai pārvaldības praksei ar nosacījumu, ka tā atspoguļo reālos saņēmēja darba standartus. Runājot par pēdējo minēto kritēriju, Komisija uzsver, ka Vispārējā tiesa precizēja, ka ieskaitīt var tikai izmaksas par tām stundām, ko projektā faktiski ir nostrādājušas personas, kuras tieši veic darbus.

46. Komisija norāda, ka, atzīstot atsevišķu *ANKO* deklarēto personāla izmaksu spēkā esamību saskaņā ar līguma noteikumiem, konkrētāk, vispārīgo nosacījumu II.14. daļas 1. punkta otro daļu, Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 71.–75. punktā nav ievērojusi šo līguma noteikumu piemērojamību, kas ļauj izmantot izdevumu aprēķināšanas metodi, kura ir pamatota ar vidējām izmaksām, tikai tad, ja šo vidējo izmaksu aprēķins tiek veikts, pamatojoties uz reālajām, nevis fiktīvajām personāla izmaksām. "Vidējo izmaksu" izmantošana saskaņā ar attiecīgajiem noteikumiem nevar attaisnot šādas fiktīvās izmaksas, jo šīs vidējās izmaksas ir jānosaka, pamatojoties uz reālajām izmaksām.

47. Šajā ziņā Komisija atgādina, ka tā apstrīd nevis iespēju izmantot vidējās personāla izmaksas, bet drīzāk tādu izmaksu ņemšanu vērā, kas nav reālas vai nu tāpēc, ka atalgojums neatbilst nodarbinātā personāla specializācijai, vai arī tāpēc, ka produktīvās stundas ir nevis reālas, bet gan fiktīvas. Tā uzsver, ka vērā ņemto elementu precizitāte ir vispārējs labas pārvaldības princips un katrā ziņā nosacījums izmaksu atlīdzināšanai no Savienības budžeta, kas dotāciju nolīgumā izpaužas kā prasība reģistrēt reālās darba stundas un izmaksas. Vidējo izmaksu izmantošana, ko *ANKO* katrā ziņā nav darījusi, esot cits jautājums, kas tomēr neļauj ņemt vērā fiktīvās un tādējādi neesošās nespecializētā personāla darba stundas vai kvalifikāciju.

48. Tādējādi Vispārējās tiesas sniegtā vispārīgo nosacījumu II.5. daļas 3. punkta d) apakšpunkta interpretācija esot nepareiza un paustā argumentācija – nederīga, ciktāl attiecībā uz pieciem projektiem jau bija konstatēts, ka atbildētājas apelācijas tiesvedībā norādītās izmaksas vismaz daļēji nebija reālas, kā tas ir prasīts dotāciju nolīgumu vispārīgajos nosacījumos.

49. Komisija uzskata, ka šajā kontekstā arī Vispārējās tiesas argumentāciju varētu uzskatīt par pierādījumu sagrozīšanu, ciktāl *ANKO* esot izmantojusi nevis vidējās izmaksas, bet gan precīzu produktīvo stundu skaitu, kā arī precīzu atalgojumu, kas, runājot par senākiem dotāciju nolīgumiem, kā tas izriet no audita ziņojumiem, esot ticis koriģēts *ad hoc* attiecībā uz katru darbinieku.

Vērtējums

50. Ciktāl Komisija apšauba Vispārējās tiesas veikto interpretāciju, es atsaucos uz savu vērtējumu šo secinājumu 41.–44. punktā.

51. Runājot par iespējamo pierādījumu sagrozīšanu Vispārējā tiesā, vispirms ir jākonstatē, ka Komisija ir skaidri atsaukusies uz šādu sagrozīšanu, kā tas ir prasīts Tiesas judikatūrā [26].

52. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru "sagrozīšanai acīmredzami ir jāizriet no lietas materiāliem, *no jauna neizvērtējot* [27] faktus un pierādījumus" [28]. Dažreiz Tiesa ir izmantojusi elastīgāku formulu, saskaņā ar kuru "[..] sagrozīšana ir notikusi tad, ja, neiesniedzot *jaunus pierādījumus* [29], jau iesniegto pierādījumu vērtējums ir acīmredzami nepareizs" [30].

53. Pierādījumu sagrozīšana nozīmē, ka Vispārējā tiesa ir acīmredzami pārkāpusi pierādījumu saprātīga vērtējuma robežas. Lai pierādītu, ka ir notikusi sagrozīšana, nepietiek piedāvāt tādu šo pierādījumu interpretāciju, kas atšķiras no Vispārējās tiesas sniegtās interpretācijas [31].

54. Uzskatu, ka interpretācija, ko Vispārējā tiesa ir sniegusi pārsūdzētā sprieduma 71.–79. punktā, nav pierādījumu sagrozīšana.

55. Pārsūdzētā sprieduma 75. punktā Vispārējā tiesa ir atsaukusies uz vispārīgo nosacījumu II.14. daļas 1. punkta pirmās daļas d) apakšpunktu un otro daļu. Pat ja varētu pastāvēt atšķirīgs viedoklis attiecībā uz *ANKO* piemēroto izmaksu ieskaitīšanas sistēmu, Vispārējās tiesas veiktā interpretācija nešķiet acīmredzami nepareiza. Interpretējot vispārīgo nosacījumu noteikumus, Vispārējai tiesai ir brīvi jānovērtē fakti, proti, vispārīgo nosacījumu saturs, pušu nodomi, kā arī apstākļi, kādos līgums ir ticis noslēgts un izpildīts. Pat ja varētu paredzēt risinājumu, kas atšķirtos no Vispārējās tiesas rastā risinājuma, pēdējās minētās vērtējumu nevarētu tikt uzskatīts par acīmredzami nepareizu un tādu, kas izraisa pierādījumu sagrozīšanu.

56. Tādējādi es iesaku Tiesai ceturto daļu noraidīt kā nepamatotu.

Secinājumi

57. Ņemot vērā visu iepriekš izklāstīto, es iesaku Tiesai apelācijas sūdzību noraidīt un piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

26 — Attiecībā uz šo prasību kā piemēru skat. rīkojumu *Carrols*/ITSB (C-171/12 P, EU:C:2013:131, 36. punkts).

27 — Mans izcēlums.

28 — Skat. spriedumu *Tomra Systems* u.c./Komisija (C-549/10 P, EU:C:2012:221, 27. punkts un tajā minētā judikatūra).

29 — Mans izcēlums.

30 — Skat. spriedumu *PKK* un *KNK*/Padome (C-229/05 P, EU:C:2007:32, 37. punkts). Ģenerāladvokāte J. Kokote secinājumos minētajā lietā (C-229/05 P, EU:C:2006:606, 42. punkts) atšķirību starp abām formulām paskaidro šādi: "lai konstatētu pierādījumu sagrozīšanu, ir nepieciešams kaut minimāls [to] vērtējums. Pierādījumu sagrozīšana drīzāk ir notikusi tad, ja, neiesniedzot jaunus pierādījumus, jau iesniegto pierādījumu vērtējums ir acīmredzami nepareizs".

31 — Skat. spriedumus *Activision Blizzard Germany*/Komisija (C-260/09 P, EU:C:2011:62, 57. punkts) un Komisija/*Aalberts Industries* u.c. (C-287/11 P, EU:C:2013:445, 52. punkts).